

leško pomagamo, ter jej življenje otmemo, ako le hočemo. V to ni treba drugega nego to, da na katem prostoru v vrtu, na polji ali kraj gozdov sneg pomedémo, kolikor je mogoče čedno, ter na ta prostor nekoliko zrnja, kuhanega krompirja, krušnih drobtin i. t. d. nasujemo. Tak prostor lahko s trnjevim vejami pokrijemo, da drobne živalce pred ujedami in družimi živalmi obvarujemo. Na naših oknih lahko napravimo majheno desko, na njo potresemo nekoliko zrnja ali denemo lonček semenja, kak kosec mesá, prerezano jabolko, ali kaj tacega, kar je ubozim ptičicam v živež in — oteli smo jim življenje!

Zima mine, vesela pomlád pride, in še dolgo potem, ko cvetice najlepše cvetó, pridejo te živalce na okno ter se za gostoljubnost, katero so po zimi tu pri nas uživale, z marsikatero veselo pensenco zahvaljujejo.

Poslovenil Tone Brezovnik.

— x —

Pri studenci.

Hvála tebi, lepa hvála!

Vrla déklica si tí;

Píti vóde si mi dala,

To se méni dobro zdí.

Tujca si me zapazíla,

Ki pod lipo se hladím,

K méni s kúpico stopíla,

Da si zéjo pogasím.

Níj posebno to darílo,

Néma srébra ni zlatá;

Vender me je veselílo,

Ker ti šlo je od srca.

Ti si déva sramežljíva,

Tvoje lice je rudnó;

Dúšo krótko ti zakrívá

V tla povéšeno okó.

Zdrava, sréčna mi ostáni,

Jaz odhájam v daljní kraj;

Blagodéjnost si ohráni,

Kákeršna krásí te zdáj!

Fr. Krek.

— x —

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Gazele ali antilope.

Najbliže soródnice naših divjih koz so gazele ali antílope, ki dirjastijo po afr.kanskih in azijatskih stepah in puščavah. Skoro ni mogoče si misliti lepše in živáhnejše živali od lehkonožne gazelice. Arabci v svojem bogatem in bujnem jeziku ne vedó, kako bi pristojno opisali njeno lepoto, ljubkost in veselost; posebno iz njenega lepega mirnega očesa se domišljivemu Arabcu sveti zgolj krotkost in nedolžnost. Čujmo, kako nam naš sloveči prof. gosp. Fr. Erjavec popisuje te živali v svojej knjigi: „Domače in tuje živali v podobah.“ On pravi:

Gazela je srnje velikosti, samo mnogo tenša in gibkéjša je, proti njej je srna celó okorna in neukretna. Dlake je gladke in svetle, po hrbtu rujavkaste, po bokih sivkaste, ki se na trebuhu prelíje v čisto belo. Rep je kratek, na koncu čopast. Samec in samica nosita lirasto ukrivljene rogé.

Gazela je dobročudna, miroljubna in boječa, a zraven tudi bistrourna in oprezna žival, ki živi rada v družbi. Pase se samo po dnevi, najrajše zjutraj za hlada in proti večeru, ob hudej vročini leži rada v senci in pre-

žveka, jedna pa vedno stoji na straži. Ako je bistro oko ugledalo, tenko uho začulo ali dober nos zavohal kako nevarnost, zbežé hitro, kakor bi jih odnesel vihar, najrajše na kak grič, od koder imajo razgléd na vse strani. Bežeče gazele je jako lepo videti, človeku se zdi, kakor bi po zraku letele, ker vedno z vsemi štirimi nogami ob jednem odskakujejo od zemlje. Kakor da so si v svesti svoje hitrosti in sprétnosti, tudi v begu pred pretečo nevarnostjo še objéstno poskakujejo, zlasti rade skačejo v šali drugo črez drugo.

Mlada gazela je prve dni po rojstvu za čudo okorna in počasna, Arabci jih polové mnogo z rokami, še več jih pa požró lisice in drugi roparji, da-si jih stara pogumno brani. Vjeta mlada gazela privadi se že za nekoliko dni na ljudi, da je popolnem krotka, kakor kaka druga domača žival. Rada hodi za gospodarjem in dobro pozná njegov glas, gré se past na stepo, zvečer pa zopet pride domóv.

Vsi narodi, živéci ob puščavah, strastno lové in preganjajo brhko gazelo. Nekateri jo streljajo iz puške, nekateri jo lové z urnimi hrti. Perzijani pa tudi s sokolom, ki je nalašč učen za tako lov. Sokol zapazivši bežečo gazelo letí za njo, zasadi jej kremplje v vrat, z ostrim kljunom jej pa pretrga vratne žile. Arabec jo tudi preganja na svojem hitrem konju in ko se približa spehanej živali, vrže jej med noge težek krepolec ter jej prebije tenke kosti.

V južnej Afriki živi razven drugih tudi skokonoga gazela, ki v predrznih skokih še prekosí navadno gazelo. Kakor bi se igrala, skoči dva blizu do 4 metre visoko, nekoliko hipov kakor da visi v zraku, potem se požene naprej in z vsemi štirimi nogami ob jednem udari ob zemljo, a komaj se je dotakne, že se se požene zopet kvišku, kakor bi hotela zleteti.

Skokonoge gazele pasejo se v velicah družbah, časi jih je po 25000 glav v jednej družbi. Ob velikej suši, kar se zgodi vsacega četrtega ali petega leta, obrnejo se proti evropskim seliščem; kakor kobilice planejo na obdelano polje, kar ne pojedó, poteptajo. Vsi potniki, ki so videli čredo potujočih skokonogih gazel, ne morejo se načuditi neizmernemu številu. Kakor daleč seže oko, ne vidi drugega nego gazelo pri gazeli, gotovo jih je časih na milijone skupaj. Za pojedeno in poteptano setev odškodujejo se seljaki vsaj nekoliko z okusnim mesom teh gazel, katerih neznano množino pobijejo. Meso zrežejo na tenka jermena ter je sušé na solncu, tudi koža za marsikaj zaleže.“

Jedna največjih in najpogúmnjših je južno afrikanska obúzdana antilopa, tudi pásan imenovana. Ta lepa žival, ki vam jo denašnja slika kaže, dolga je preko poldrugi meter in visoka črez 1 meter; do polovice obročkasti rogovi so 94 centimetrov dolgi. Barve je pepelaste, na prednjih stegnih temnorujave; ravno take so tudi maroge na glavi, ki so videti, kakor bi žival nosila uzdo. Odtod menda tudi njeno imé.

Razne stvari.

Drobtine.

(Iz povéstnice.) Prvi zemljevid je natisnil Konrad Schweizenheim 1478. leta; prvi koledar je prišel na svitlo 1490. leta, in leta 1494. je začél minorit Luka Borgo učiti algebro (računstvo), katero je izumil iz arabskih pisem.

(Potres v Zagrebu.) Kakor ste že gotovo slišali, ljubi otroci, bil je 9. novembra p. l. v Zagrebu na Hrvatskem silno hud potres nekako o pólu 8. uri zjutraj, ki je trajal preko 10 sekund. Celó mesto je bilo v jednej sekundi v tacem prahú, da drug drugega na ulici ni videl. Vsaka hiša je bolj ali menj poškodovana, posebno so pa cerkve mnogo škode trpele. Potresi so se potem še večkrat ponavljali in od 9. novembra do danes našteji so jih Zagrebčani vseh skupaj do 70; na nekaterih krajih zemlja še zdaj ni mirna. Za prvim potresom bila sta najhujša dné 11. novembra dva potresa; prvi ob 11. uri zjutraj in drugi pol ure pozneje. Dalje so bili še posebno hudi potresi dné 16. in

23. novembra; 8. in 10. decembra. Kako grozovit je bil prvi potres in koliko strahú so prebili ubogi Zagrebčani, o tem vam hočemo povedati v prihodnjem „Vrtčevem“ listu.

Kratkočasnice.

* Cigan sreča kmeta, ki je gnal osla pred seboj in ga vpraša: „Prijetelj! zakaj ne sédete na osla ter rajše péš capljate za njim?“ — „Ej,“ odgovori kmet, „kako naj sédem nanj, ker sem večji od njega.“

* K necemu kmetu pride cigan in ga vpraša: „Čujete kum, koliko bi stala na priliko konjska glava od čistega zlatá?“ — Kmet, mislèč si, da ima cigan res konjsko glavo od čistega zlatá, pridržal bi ga bil rad pri sebi, ter zapové ženi, naj pripravi dobro večerjo, na katero povabi cigana. Ko se dobro navečerjajo in pogosté, vpraša kmet cigana: „Čujete prijatelj, kako tó, da ste vi mene danes vprašali za konjsko glavo od zlatá?“ — „To nima nič v sebi, dragi kum,“ odgovori cigan, „jaz bi bil le rad znal,